

Autismeforeningen i Norge ble stiftet i 1965 og har rundt 9000 medlemmer. Foreningen er en sammenslutning av personer med diagnoser innen autismspekteret, foreldre og andre pårørende, fagfolk og andre interesserte.

Autismespekterdiagnoser (ASD) er gjennomgripende utviklingsforstyrrelser som medfører omfattende funksjonsvansker. Vanskene griper inn i ulike livsområder og varer livet ut. ASD medfører omfattende forståelsvansker knyttet til språk, kommunikasjon og sosiale relasjoner, uttalte begrensninger i aktiviteter og interesser, samt særegne reaksjoner på omgivelsene.

Merknad til muntlig høring:

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) Prop. 57 L (2022-2023)

Autismeforeningen i Norge (AiN) stiller oss bak innspill fra FFO i sin helhet.

Individuelt tilrettelagt opplæring må gjennomføres av kvalifiserte fagpersoner

Elever med autismespekterdiagnoser (ASD) og andre nevroutviklingsforstyrrelser kan ha komplekse og sammensatte behov. Om lag 40 prosent av dem som sliter med skolevegring har nevro-diagnoser. Tilbakemeldingene er at årsakene til fraværet er manglende tilrettelegging og manglende kompetanse og forståelse. For de aller fleste er individuelt tilrettelagt opplæring avgjørende for en likeverdig skolehverdag og for å kunne ta ut sitt potensielle jeg. Undervisningen må selvfølgelig gjennomføres av kvalifiserte fagpersoner, med autisme kompetanse .

Hvorfor blir ofte de med minst utdanning, satt til oppgavene som krever mest utdanning?

CRPD, FNs menneskerettighetskonvensjon for personer med nedsatt funksjonsevne, artikkel 24 statuerer: at alle ansatte i skolen skal ha kunnskap og kompetanse som er nødvendig for å sikre inkluderende og likeverdig undervisning for elever med funksjonsnedsettelse. Slik er det ikke nå. AiN uttrykker med dette stor bekymring for utformingen av § 11-9s tredje ledd, angående mulighet for å gjøre unntak og hvilken kompetanse dem som skal gi opplæringen, bør ha, dersom det skal gjøres unntak fra kompetansekravene. I likhet med barneombudet og FFO (Funksjonshemmedes fellesorganisasjon) er vi redde for at § 11-9 første og andre avsnitt vil ha liten praktisk betydning, så lenge tredje avsnitt blir stående, og vi støtter opp om FFOs endringsforslag.

Angående § 17-4 del 3:

“Kommunen og fylkeskommunen kan fråvike krava til relevant kompetanse i undervisningsfag dersom det er nødvendig fordi skolen ikkje har nok tilsette i lærarstilling som oppfyller krava. Ei slik avgjerd skal vurderast på nytt kvart skoleår.”

AiN mener det er hensiktsmessig at det bør tillegges tidsbegrensning på hvor lenge unntak fra loven kan være iverksatt før det for skoleeier får konsekvenser. Skoleeier må stå ansvarlig for å tilby undervisningspersonale nødvendig kompetanse. Det er mange måter å gjøre

kompetanseheving på, etterutdanning, kurs, veiledning, ambulante team, interkommunalt samarbeid, tverrfaglig innsats. Det er sentralt at tiltak som iverksettes synliggjøres og at det finnes ledelse som ivaretar helheten.

ASK må anerkjennes som språk, språk er en menneskerettighet.

AiN understreker behovet for at den nye opplæringsloven gir elever med behov for alternativ supplerende kommunikasjon (ASK) særskilte språkrettigheter, som gir dem rett til både opplæring i og på ASK. ASK må også innlemmes i språkloven. Ivaretagelse av CRPDs artikkel 24, forutsetter at myndighetene skal sikre at personer med funksjonsnedsettelse mottar opplæring i ulike ferdigheter og kommunikasjonsformer som bidrar til inkludering i utdanning og samfunnet for øvrig. **Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK) er for mange med ASD deres eneste mulige språk, det er uheldig at det ikke er tatt høyde for dette i lovforslaget,** og i forlengelse av kompetansekravet som foreslåes, så er heller ikke ASK noe man har kompetanse på gjennom dagens lærerutdanning. Vi viser til våre tidligere hørings svar for ytterligere informasjon og ISAAC Norges innspill, som vi støtter opp om.

Dagens ordlyd i § 5-4 første avsnitt må bestå

AiN støtter fullt ut FFOs forslag om å opprettholde dagens ordlyd i § 5-4 første avsnitt. Vi deler bekymringene rundt den foreslåtte endringen i § 11-7 andre avsnitt, som gir skolen for mye makt til å fravike sakkyndige vurderinger og anbefalinger fra spesialisthelsetjeneste uten tilstrekkelig grunnlag. Vi mener at skolen kun bør ha adgang til å fravike sakkyndige vurderinger dersom dette gir eleven et bedre opplæringstilbud, og dette gjøres i samarbeid med eleven og foresatte. Den foreslåtte formuleringen i lovforslaget, kan gi skolen en hjemmel til å se bort fra velbegrunnede faglige råd fra PPT, og dermed risikerer eleven å få et dårligere opplæringstilbud på grunn av økonomiske hensyn eller andre faktorer på skolen. Derfor mener vi at dagens ordlyd i § 5-4 første avsnitt bør opprettholdes og videreføres i § 11-7. Vi oppfordrer komiteen til å ta hensyn til disse viktige synspunktene når beslutningen tas.

Intensiv opplæring må gjelde også etter 4. trinn

Dagens situasjon er at mange elever med ASD ikke har tilgang på undervisning som gir vurderingsgrunnlag. Undervisningen som gis avhenger av skolens organisering, kultur og kunnskap fremfor elevens potensial. For mange bærer undervisningen preg av manglende mål og mening. AiN støtter fullt ut FFOs forslag om å utvide retten til intensiv opplæring utover 4. trinn, og at det er avgjørende å fange opp og adressere utfordringene så tidlig som mulig. Vi mener for øvrig at intensiv opplæring og forsterket innsats bør være tilgjengelig for alle elever som trenger det, uavhengig av trinn og type utfordring. Vi oppfordrer komiteen til å utvide retten til intensiv opplæring også til andre områder der det kan være behov, og ikke begrense det kun til lesing, skriving eller regning. Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter (ikke kun de tre som det vises til i lovforslaget): lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Videre skal skolen legge til rette for de tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling, gjennom all undervisning (kunnskapsløftet 2020). En utvidelse av retten til forsterket innsats vil være nødvendig for å ivareta målene i læreplanen.